

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 87/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta ja HE 114/2020 vp työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun hallituksen esityksen (HE 87/2020 vp) täydentämisestä

Kuntaliitto kiittää siitä, että huolimatta vaikeasta yhteiskunnallisesta tilanteesta ja koronan aiheuttamista paineista, lakiesityksen valmistelua on pystytty viemään eteenpäin. Lakiesityksen valmistumista on kunnissa odotettu pitkään ja varauduttu lain voimaantuloon ja kokeilukuntien uusiin toimivaltuuksiin. Lakiesitykselle toivotaan mahdollisimman nopeaa käsittelyä eduskunnassa, jotta saadaan varmuus kokeilun etenemisestä sovitussa aikataulussa.

Kaikki halukkaat kunnat mukaan

Työttömyys on kasvanut voimakkaasti, eivätkä TE-toimistojen resurssit yksin riitä purkamaan ruuhkia. On vaikea löytää perusteita sille, ettei kaikkia kuntia, jotka haluavat tässä poikkeuksellisessa tilanteessa ottaa enemmän vastuuta työllisyyden hoidosta, olla hyväksymässä mukaan kokeiluun. Kokeilun merkitys on suuri äkillisen työmarkkinatilanteen muutoksen ja erityisesti sen vaikutusten ja seurausten hallinnan näkökulmasta. Kaikki kokeiluun mukaan hakeneet kunnat haluavat ennen kaikkea vahvasti tukea TE-hallinnon toimintakykyä ja selviytymistä tässä kriisitilanteessa sekä sen jälkeen. **Kuntaliitto pitää tärkeänä, että hyväksymättä jätetyt sekä Kirkkonummien että Vihdin ja Karkkilan kokeiluhankkeet otetaan myös mukaan kokeilun jatkovalmisteluun.**

Työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueen yhteistyövelvoite

Hallituksen esityksen mukaan kokeilualueen työ- ja elinkeinotoimistolla ja kokeilualueella on velvollisuus perustaa yhteistyöelin (22 §). Yhteistyöelin yhteen sovittaa ja seuraa alueen työllisyyden edistämisen kokonaisuutta. Saman työ- ja elinkeinotoimiston alueella toimivilla kokeilualueilla voi olla myös yhteinen toimielin. Yhteensovittamisella varmistetaan sujuvat asiakasprosessit hallinnollisista rajoista huolimatta sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus palvelujen saatavuuden ja työttömyysturvan suhteen.

Yhteistyövelvoitteeseen tulee kuulua myös yritys- ja työnantajapalvelujen toimintamallista sopiminen.

Lain tarkoituksena on nimenomaan tukea ja syventää yhteistyötä paikallistasolla ja siksi onkin erityisen tärkeää, **ettei yhteistyöelimen perustamista ja sille ennalta määriteltäviä tehtäviä siirretä ELY-keskuksille.**

Työ- ja elinkeinoministeriön asiakastietojärjestelmän käyttö

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja työhallinnon henkilöasiakkaasta sekä tämän saamasta etuudesta tai tukitoimesta tai työhallinnon henkilöasiakkaan palvelusta ovat salassa pidettäviä. Hallituksen esityksessä tarpeellisena ja asianmukaisena pidetään käyttöoikeutta salassa pidettäviin tietoihin silloin, kun tässä laissa tarkoitetut palvelutehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden haltijan tehtäväkuvasta, eikä asiakastietojen käyttötarve ole satunnaista tai harvinaista.

Kokeilun yhtenä tavoitteena on tehostaa palveluja ja parantaa palvelujen saatavuutta, mutta edellytys siitä, että palvelutehtävien tulee muodostaa puolet työntekijän tehtäväkuvasta, vaikeuttaa etenkin pienempien kuntien mahdollisuuksia toimia kokeilussa. **Asiakastietojärjestelmän käyttötarve on silloin, kun asiakkaan kanssa työskennellään, eikä sen käyttöä saa rajoittaa vaatimuksilla, jotka asettavat eri kokoiset kunnat eriarvoiseen asemaan.**

Onnistumisen edellytyksiä

Resurssit tulee jakaa kohderyhmän mukaan oikeudenmukaisesti kokeilutoimiston ja TE-toimiston kesken. **Mikäli kokeilun aikana jaetaan lisämäärärahoja, tulee ne osoittaa samassa suhteessa tasapuolisesti myös kokeilussa mukana oleville kunnille.**

Toimivan ja saumattoman yhteistyön, jatkuvan vuoropuhelun ja avoimuuden avulla vähennetään toimintojen päällekkäisyyksiä ja varmistetaan resurssien maksimaalinen käyttö, parannetaan palvelujen laatua ja kustannustehokkuutta, nopeutetaan tiedon kulkua ja vertaisoppimista sekä luodaan joustavia toimintamenetelmiä. **Kokeilun saadessa riittävästi tukea ja ohjausta valtakunnan tasolta kuntien ja TE-toimistojen yhteistyöhön, rakentuu yhteistyömallista alueille aito ja tasavertainen kumppanuus.**

Tärkeää on myös, että toisessa vaiheessa kokeiluun mukaan liittyvät uudet kokeilukunnat pääsevät käynnistämään kokeilun viimeistään maaliskuun alussa 2021, muuten varsinainen toiminta-aika uhkaa jäädä niiden osalta liian lyhyeksi.

Kunnat ja palvelurakennemuutos

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien roolia työllisyyspalvelujen järjestäjänä vahvistetaan. Kuntaliitto katsoo, että kun hallitus on jo kerran tehnyt sitovan päätöksen asiasta, ei tosiasiallisesti ole kysymyksessä enää kokeilu, vaan pilotointi. **Tavoite pysyvään toimintamalliin siirtymisestä tulisi kirjata myös hallituksen esitykseen selkeästi.**

Kokeilun arvioinnissa tulee huomioida julkisten työvoimapalveluiden kokonaisuus ja sen toimivuus. Pelkkä kokeilun arviointi ilman kokonaisuuden huomioimista ei tuo riittävää tietoa toimintamallin toimivuudesta. Kun sekä kuntien että valtion resursseja ja osaamista yhdistetään, ovat toiminnan tuloksetkin ovat yhteisiä. **Arviointituloksia tulee hyödyntää palvelurakennemuutoksen valmistelussa.** Kokeiluissa luodut hyväksi havaitut toimintamallit tulee muuttaa pysyviksi toimintamalleiksi syksyllä käynnistyvän palvelurakennemuutoksen valmistelutyön yhteydessä. **Kuntaliitto pitää tärkeänä, että palvelurakennemuutokseen liittyvää hallituksen esitystä valmistellaan aidosti yhdessä kuntien kanssa.**

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen
Johtaja, alueet ja yhdyskunnat

Erja Lindberg
Kehittämispäällikkö

